

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุน เลี้ยงปลานิลในภาคกลาง ปีการผลิต 2525 สรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์ในเขตท้องที่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี และนครปฐม ทำการ เก็บตัวอย่างโดยการสุ่มแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 50 ฟาร์ม จัดแบ่ง เป็นระดับ ฟาร์มขนาดเล็ก (2 - 4 ไร่) จำนวน 15 ฟาร์ม ขนาดกลาง (มากกว่า 4 - 10 ไร่) จำนวน 19 ฟาร์ม และขนาดใหญ่ (มากกว่า 10-40 ไร่) จำนวน 16 ฟาร์ม

2. การศึกษาค้นคว้าวิจัยที่ จะทราบต้นทุนการผลิต รายได้ และ ผลตอบแทนจากการลงทุน ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไขในการ เลี้ยงปลานิล ในบ่อดิน

3. ผลการศึกษา

ก. สภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม

เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล ร้อยละ 58.00 มีอาชีพเดิมคือ การทำนา สาเหตุ ที่เปลี่ยนอาชีพจากการทำนามาประกอบการ เลี้ยงปลานิล เพราะอาชีพเดิมรายได้น้อย ร้อยละ 38.64 และเพราะเห็นว่าปลานิล เป็นปลาที่เลี้ยงง่ายจึงยึดเป็นอาชีพ ร้อยละ 40.00 เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล เป็น เจ้าของที่ดิน ร้อยละ 58.65 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำงานในฟาร์มเฉลี่ย 2.42 คน จ้างแรงงาน เฉลี่ยฟาร์มละ 0.39 คน เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลมีภาระหนี้สิน ร้อยละ 32.00 คงจ่ายคอกเบี้ย เฉลี่ย ร้อยละ

24.56 บาทคอปี้ กุยมะเงินเพื่อใช้ลงทุน ร้อยละ 47.50 บาท บ่อเลี้ยงปลาขนาด
 เจดีย์ฟาร์มละ 11.53 ไร่ ปล่อยลูกปลาลงเลี้ยง เจดีย์ไรละ 4,195.02 ตัว
 ขอบพื้นที่ปลาจากเอกชน ร้อยละ 75.57 มีขนาดเฉลี่ย 2.77 เซนติเมตร ราคาเฉลี่ย
 ร้อยละ 12.97 บาท ใช้ระยะเวลาเลี้ยงเฉลี่ย 10.46 เดือน อัตราการแพร่ขยาย
 พันธุ์อยู่ในระดับพอคี่ ร้อยละ 56.62 เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าชายส่ง
 ร้อยละ 94.00 พ่อค้ามารับซื้อปลาที่ฟาร์ม ร้อยละ 90.00 มีพ่อค้าประจำรับซื้อ
 ร้อยละ 63.34 พ่อค้าเป็นผู้นำหนักราคาผลผลิตปลานิล ร้อยละ 85.52 เกษตรกร
 ผู้เลี้ยงปลานิลมีความพอใจในราคาที่ได้รับ ร้อยละ 51.05 เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับ
 ราคาและการตลาดปลานิล ร้อยละ 85.99

ข. คนทุนการผลิตและผลคอบแทน

รายได้ในการ เลี้ยงปลานิล เจดีย์ฟาร์มละ 59,317.64 บาท หรือเฉลี่ยไรละ
 7,110.85 บาท คนทุนการผลิตปลานิล เจดีย์ฟาร์มละ 74,121.13 บาท หรือเฉลี่ย
 ไรละ 9,597.40 บาท ทำให้เกิดผลขาดทุน เจดีย์ฟาร์มละ 14,803.49 บาท หรือ
 เฉลี่ยไรละ 2,486.56 บาท ปริมาณการผลิตและขายโค ๗ จุดเสมอตัว เฉลี่ยฟาร์ม
 ละ 56,174.65 กิโลกรัม หรือเฉลี่ยไรละ 16,994.55 กิโลกรัม มูลคาสาย ๗ จุด
 เสมอตัว เฉลี่ยฟาร์มละ 701,485.70 บาท หรือเฉลี่ยไรละ 210,658.67 บาท

ค. ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการ เลี้ยงปลานิล คือ ปัญหาปลาสูญหาย ปัญหาพันธุ์
 ปลานิลลูกผสม ปัญหาปลานิลราคาต่ำ ปัญหาหน้าท่วม ปัญหาหน้าเสีย ปัญหาปลาไม่โต
 ปัญหาการขาดแคลนเงินทุน ปัญหาการใช้พื้นที่จำนวนมากเลี้ยงปลานิล ปัญหาภาษีที่ดิน
 มีอัตราสูง ปัญหาดินเปรี้ยว ปัญหาอาหารปลานิลแพง ปัญหาถูกเวรคืนที่ดิน
 ปัญหาคลองระบายน้ำคัน เชน และปัญหา เกษตรกรขาดความรู้ เกี่ยวกับการ เลี้ยงปลานิล

ส่วนปัญหา เกี่ยวกับการคำนวณคนทุนการ เลี้ยงปลานิล คือ เกษตรกรผู้เลี้ยง
 ปลานิลไม่เคาคำนึงถึงต้นทุนค่า เสียโอกาส อันใดแก่ ค่าแรงงานในครัวเรือน ค่าเช่าที่ดิน
 และค่าดอกเบี้ย เงินทุนส่วนตัว ซึ่งควรจะนำมาคำนวณคนทุนการผลิตปลานิล เพื่อให้ถูกต้อง
 ตามหลักวิชาการ

ขอเสนอแนะ

จากการศึกษาแผนการผลิตและผลตอบแทนจากการ เลี้ยงปลานิลใน เขตภาคกลาง ในเขตท้องที่จังหวัดกรุง เทพมหานคร ปทุมธานี และนครปฐม ในปีการผลิต 2525 เห็นสมควร เสนอขอเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุง เพิ่มผลผลิตและรายได้ให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล ดังต่อไปนี้ คือ

1. ขอเสนอแนะสำหรับ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล

ก. เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลสมควรที่จะไปพิจารณาหาเอาวิชาการสมัยใหม่มาใช้ปรับปรุงการ เลี้ยงปลานิล เช่น การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ที่ดี การปลูกพันธุ์ไม้น้ำให้เหมาะสม การวินิจฉัยตาบอดในแหง และการกำจัดศัตรู เป็นต้น

ข. เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลควรมีการรวมตัวกันจัดตั้ง เป็นกลุ่ม เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล การรวมตัวกันและจัดตั้ง เป็นกลุ่ม เกษตรกรจะช่วยทำให้ราคาปลานิลสูงขึ้น เพราะเกษตรกรจะมีอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลางมากยิ่งขึ้น

ค. เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลควรปล่อยปลาลง เลี้ยงในบ่อดิน ในอัตราที่ทางราชการแนะนำ คือ ไร่ละ 1,600-2,000 ตัว

ง. เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลควรรักษาทางลดค่าอาหารปลาโดยการ เลี้ยงแบบผสมผสาน (Integrated Culture) ได้แก่ การ เลี้ยงปลานิลร่วมกับสุกร หรือ ไก่ หรือ เป็ด เป็นต้น เพราะปลานิลจะเก็บกินอาหารส่วนที่ตกหล่น และมูลของไก่ เป็ด หรือ สุกร

จ. ในการขยายการผลิตนั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลสมควรที่จะพิจารณาเพิ่มจำนวนแรงงานในครัวเรือน หรือผู้ที่มีความชำนาญในการ เลี้ยงปลานิล (Skilled Labour) โดยให้มีจำนวนที่ใกล้เคียงกับขนาดเนื้อที่ที่ขยายเพิ่ม เพิ่มออกไป

ฉ. เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลสมควรที่จะคำนึงถึงค่า เสียโอกาส ได้แก่ ค่าแรงงานในครัวเรือน ค่าเช่าที่ดิน และค่า เสียโอกาสของ เงินทุนส่วนตัว ในการคำนวณต้นทุนการผลิต มิฉะนั้นจะทำให้คิดประเมินผลการดำเนินงานได้ไม่ถูกต้อง เท่าที่ควร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับภาครัฐบาล

ก. รัฐบาลสมควรช่วยเหลือในเรื่อง เงินทุน โภคินให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล ไก่กุ่มเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ระยะเวลาคืนเงินยาวนานพอควร มีระยะเวลาปลอดหนี้ในช่วงการกุ่มระยะแรก และรวมทั้งการในความสะดวกรวดเร็วในการกุ่มควย

ข. รัฐบาลสมควรจัดส่งนักวิชาการ ไปให้ความรู้ทางด้านวิชาการสมัยใหม่แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล เพื่อเป็นการช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตปลานิลให้ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาการเลี้ยงปลานิลในบ่อคันทรงกล่าวควร ใ้รับทราบ และใ้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่พร้อมกันทุกฝ่าย จึงจะใ้ทำการเลี้ยงปลานิลในบ่อคันทรงกลายมาเป็นอาชีพหลักอาชีพหนึ่งของประชาชนต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย